

УДК 343.98:343.352

DOI: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2023.19.276784>

О. С. Бондаренко,

докт. юрид. наук, доц.,
завідувач кафедри кримінально-
правових дисциплін та судочинства
Сумського державного університету

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: ВИДИ, ПРОЯВИ ТА ПРОТИДІЯ

Стаття присвячена важливій та актуальній темі – кримінологічній характеристиці особливостей протидії корупційним ризикам у вищій освіті. Автор аналізує роль корупції у сфері вищої освіти. Зокрема, зазначає, що фінансові наслідки корупції в освітній сфері не такі помітні як, наприклад, корупція в економічній, політичній сфері чи сфері державних закупівель, однак важливим завданням є протидія корупції саме в освітній сфері. Наголошується, що в умовах коли системи освіти корумпована, академічні досягнення стають менш важливими, ніж «зв'язки». Це призводить до несправедливого доступу до освітніх можливостей для здобувачів.

Вивчаються конкретні корупційні дії, які можуть відбуватися на всіх рівнях освітньої системи. Досліджуються визначення поняття «корупційні ризики», надані органами державної влади та викладені у доктринальних джерелах. Зосереджено увагу на групах корупційних ризиків у сфері вищої освіти, а саме ризики: у освітньому, науковому середовищі, ризики в адміністративному процесі та у сфері партнерства. Запропоновано заходи нівелювання корупційних ризиків у сфері вищої освіти. Робиться висновок, що боротьба з корупцією в освіті є важливою для забезпечення рівного доступу до освіти, підвищення якості освіти, зниження рівня бідності та сприяння соціальній стабільності. Для сприяння більш справедливому та рівноправному суспільству вкрай важливо визначити пріоритети зусиль щодо боротьби з корупцією в системі освіти. Виявлення, оцінка та управління корупційними ризиками є важливим аспектом антикорупційних зусиль. Це може включати розробку політики та процедур для запобігання корупції, створення механізмів нагляду та внутрішнього контролю, сприяння прозорості та підзвітності, а також підвищення обізнаності та навчання зацікавлених сторін щодо ризиків та наслідків корупції.

Ключові слова: корупційні ризики, освіта, вища освіта, протидія корупційним ризикам, академічна доброчесність.

Постановка наукової проблеми та її значення. Корупція є негативним явищем, яке деформує всі сфери суспільно життя. Сфера освіти не є виключенням. І не зважаючи на те, що фінансові наслідки корупції в

освітній сфері не такі помітні як, наприклад, корупція в економічній, політичній сфері чи сфері державних закупівель, все ж вважаємо, що важливим завданням є протидія корупції саме в освітній сфері. Корупція в освіті може призвести до зниження якості освіти, нерівних можливостей для здобувачів освіти і підвищення рівня бідності. Коли системи освіти корумпована, академічні досягнення стають менш важливими, ніж «зв'язки». Це призводить до несправедливого доступу до освітніх можливостей для здобувачів, оскільки ті, хто може дозволити собі підкупити чиновників або заплатити за додаткове навчання, як правило, отримують кращі оцінки та можливості, ніж ті, хто не може. Як наслідок, студенти з бідних верств населення часто не мають доступу до якісної освіти, увічнюючи цикли бідності та нерівності.

Крім того, корупція в освіті може призвести до низького рівня підготовки фахівців, що зрештою призводить до зниження загальної якості освіти. Це може мати довгострокові негативні наслідки для робочої сили, оскільки погано освічені здобувачі можуть бути нездатними конкурувати на ринку праці та сприяти економічному зростанню своєї країни.

Крім того, корупція в освіті може призвести до відсутності прозорості та підзвітності в системі освіти, а також до відсутності довіри до установ, відповідальних за надання освітніх послуг. Це може підірвати легітимність влади та сприяти соціальній нестабільності. Зазначене і обумовлює актуальність вивчення особливостей протидії корупційним ризикам в освітній сфері.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питання корупції в цілому, особливості протидії освітній корупції та корупційним ризикам у сфері вищої освіти були предметом наукового інтересу багатьох вчених, наприклад, L. Ararat, G. Abramo, C. A. D'Angelo, F. Rosati, O. L. Holden, M. E. Kuhlmeier, E. Harshman та інші.

Формулювання мети та завдань статті. Метою статті є кримінологічна характеристика особливостей протидії корупційним ризикам у вищій освіті.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Насамперед пропонуємо проаналізувати основні форми корупції в освіті в цілому. Варто відмітити, що корупційні дії можуть відбуватися на всіх рівнях освітньої системи. Ось кілька прикладів:

1) *Підкуп*: це найпоширеніша форма корупції в освіті. Важливо зауважити, що неправомірна вигода, відповідно до чинного законодавства, – це будь-яка вигода, якою обмінюються сторони в секторі вищої освіти в рамках незаконної операції. Це не тільки готівка, але й будь-який матеріальний чи нематеріальний товар чи послуга. Неправомірна вигода покликана спонукати особу, яка її отримує, спотворити судження і прийняти певне рішення на користь особи, яка її надає. Загалом підкуп – це загальна назва явища. Незважаючи на законодавчі положення, встановлені в національному законодавстві, підкуп у закладах вищої освіти може бути звичним явищем і розглядатися як щось нормальне. Залежно від конкретної країни, деякі форми підкупу можуть бути заборонені законом, тоді як інші форми можуть бути визнані законними і навіть не вважатися підкупом. Складність національної індустрії вищої освіти, включаючи рівні централізації, координації, контролю, фінансових потоків, законодавства, бізнес-структури та людських стосунків, може створити труднощі у виявленні корупції¹. Адже, подекуди корупційний підкуп може толеруватися менеджментом закладу вищої освіти, або навіть заохочуватися і покриватися ним

2) *Кумівство*: коли членам сім'ї або близьким оточенням тих, хто при владі, надається перевага, незалежно від їхньої кваліфікації чи

¹ Ararat L. Osipian. Glossary of Higher Education Corruption with explanations. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED505088.pdf> (date of appeal: 06.04.2023)/

здібностей. Країни з високим рівнем корупції та системами вищої освіти з відсутністю або низьким рівнем конкуренції між університетами, як правило, більш схильні до явищ фаворитизму під час найму викладачів та просування по службі. Кумівство є особливою формою фаворитизму². В Україні діє обмеження відносно заборони вчинення дій в умовах конфлікту інтересів. Тому, переважно у закладах вищої освіти вдаються до обходу закону шляхом відсутності прямого підпорядкування між родичами. Проте, на нашу думку, подібний підхід суперечить концептуальним засадам протидії корупції, які викладені в Антикорупційній стратегії на 2021–2025 роки. Вважаємо, що треба відмітити досвід Італії, де стаття 18 Закону 240 від 30 грудня 2010 року чітко закріплює обмеження стосовно того, хто може брати участь у конкурсах на посади доцентів або повних професорів, на фінансування досліджень або на укладення будь-якої форми контракту, виданого університетом. Участь прямо заборонена будь-кому, хто пов'язаний, до четвертого ступеня включно, з будь-яким професором, який належить до кафедри чи підрозділу, який ініціює такий конкурс, або, аналогічно, з ректором, генеральним директором або будь-яким членом опікунської ради університету³.

3) *Академічне шахрайство*. Академічна недоброчесність (або «шахрайство») включає такі поведінки, як використання недозволених матеріалів, сприяння (допомога іншим брати участь у шахрайстві), фальсифікація (неправдиве уявлення про себе) та плагіат (визначення чужої роботи як власної). Загалом академічна доброчесність залишається невід'ємним елементом вищої освіти. Основні цінності, які становлять академічну доброчесність, не лише підтримують репутацію університету та

² Abramo G., D'Angelo C. A., Rosati F. Relatives in the same university faculty: nepotism or merit? *Scientometrics*. 2014. № 101(1). P. 740.

³ Там само.

цінність і значення ступенів, які він надає, але вони також створюють спільну основу для професійної роботи, яка виходить за межі закладу вищої освіти⁴.

4) *Нецільове використання коштів*: коли освітні ресурси використовуються для особистої вигоди або перенаправляються на інші цілі, а не для покращення якості освіти. Статистична інформація свідчить про поширеність такого кримінального правопорушення у сфері освіти в цілому та вищої освіти зокрема. Здебільшого має місце використання коштів не за їх цільовим призначенням.

5) *Продаж кваліфікаційних робіт*: це передбачає продаж екзаменаційних робіт до дати іспиту, що дає деяким студентам несправедливу перевагу над іншими. Дане порушення є порушенням академічної доброчесності відповідно до Закону України «Про освіту». Законодавством передбачена відповідальність для осіб, які будуть подавати кваліфікаційні роботи для розгляду. Також певні негативні наслідки можуть бути передбачені силябусом навчальної дисципліни за несамотійне виконання курсових, контрольних робіт. Проте, основна проблема існує в відсутності відповідальності для особи, яка продає роботи. Тому у соціальних мережах і месенджерах існує безліч пропозицій щодо написання кваліфікаційних робіт за грошову винагороду.

б) *Фаворитизм*: коли певним здобувачам освіти надають перевагу, незалежно від їх успішності чи заслуг. У багатьох студентів є викладачі, яким вони подобаються більше або менше і це природно, що деякі люди ладнають більше, ніж інші, через різні особистості. Однак, коли викладачі ладнають з одними учнями більше, ніж з іншими, і через це дають їм спеціальні дозволи, в гру вступають дисбаланси в освіті та несправедливі переваги. Соціальні наслідки є найбільш явно очевидними: студенти, які не отримують спеціального ставлення, почуваються відкинутими й швидко починають

⁴ Holden O. L., Norris M. E., Kuhlmeier, V. A. Academic Integrity in Online Assessment: A Research Review. *Front. Educ.* 2021. Vol. 6. URL: <https://doi.org/10.3389/feduc.2021.639814> (data of appeal: 06.04.2023).

ображатися на викладача. У групах, де до деяких студентів ставляться інакше, ніж до інших, коли вони цього не заслуговують, студенти розділяються між собою, а не між студентом і викладачем. Фаворитизм у групі впливає не лише на стосунки, а й на оцінки та можливості⁵. Це лише кілька прикладів корупції в освіті, і вони можуть мати значний вплив на якість освіти та можливості, доступні студентам.

Важливо акцентувати увагу і на конкретних корупційних ризиках в системі вищої освіти України. Проте насамперед треба розтлумачити поняття «корупційний ризик». Відповідно до Методичних рекомендацій Національного агентства з питань запобігання корупції «Поняття та класифікація корупційних ризиків, оцінка корупційних ризиків, запобігання корупційних ризиків» корупційний ризик – це ймовірність того, що відбудеться подія корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, яка негативно вплине на досягнення органом влади визначених цілей та завдань⁶. Фахівців Центру політико правових реформ вважають, що корупційним ризиком є правові, організаційні та інші фактори та причини, які породжують, заохочують (стимулюють) корупцію у сферах надання адміністративних послуг та контрольно наглядової діяльності держави⁷. Фахівці Кабінету Міністрів України визначають корупційні ризики як сукупність правових, організаційних та інших факторів і причин, які породжують, заохочують (стимулюють) осіб до скоєння корупційних

⁵ Harshman E. Favoritism shown by teachers can lead to an imbalanced and divided classroom. *The Central Trend*. 2021. December 3. URL: <https://thecentraltrend.com/112658/opinion/favoritism-shown-by-teachers-can-lead-to-an-imbalanced-and-divided-classroom/> (data of appeal: 06.04.2023).

⁶ Методологія оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 02 груд. 2016 р. № 126. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z171816> (дата звернення: 05.04.2023).

⁷ Аналітичний звіт щодо корупційних ризиків у сферах надання адміністративних послуг та контрольнонаглядової діяльності публічної адміністрації в Україні. *Міністерство юстиції України*: вебсайт. URL: <http://old.minjust.gov.ua/21894> (дата звернення 14.01.2017).

правопорушень під час виконання ними функцій держави або місцевого самоврядування⁸.

Пінчук В., Шапошникова І., Кувакін С., Козак К., Попова Л., Лопашук І. переконані, що природа корупційних ризиків характеризується певними особливостями, які пов'язані з тим, що на процес прийняття рішень впливає оточення, і зазвичай особа має чітке уявлення про результати рішень та може індивідуально оцінити витрати-вигоди, співвідношення. У загальному розумінні корупційні ризики – це ризики виникнення корупційних ситуацій, виникнення та формування корупційних умов та (або) виникнення та прояву корупційних явищ і подій, що призводять до порушення як національного, так і міжнародного антикорупційного законодавства⁹.

Стосовно конкретних корупційних ризиків у вищій освіті, то у 2022 році їх було визначено емпіричним шляхом Асоціацією юридичних клінік України за допомогою підтримки USAID. Всього у реєстрі міститься 52 корупційні ризики, які були згруповані за сферами на ризики в освітньому, науковому середовищі, ризики в адміністративному процесі та у сфері партнерства¹⁰. Аналіз кожного із них, безперечно, не видається можливим в межах цього дослідження. Саме тому, ми пропонуємо зосередити увагу на окремих ризиках із кожної сфери, які є ризиками високого корупційного рівня.

По-перше, можливість вимагати і отримувати неправомірну вигоду викладачем за успішне оцінювання робіт протягом семестру, за виконання заліково-екзаменаційних робіт замість самих студентів, зловживання з боку працівників деканатів тощо¹¹.

⁸ Дмитрієв Ю. Корупційні ризики у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави. *Вісник. Право знати все про податки і збори*. 10 квіт. 2015 р. № 14 (14). URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8207?issue=209> (дата звернення 06.04.2023).

⁹ Pinchuk V., Shaposhnykova I., Kuvakin S., Kozak K., Popova L., Lopashchuk I. Corruption Risks in the System of Providing Economic Security of the State. *JCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. VOL.22, No.1. P. 69–76.

¹⁰ Реєстр корупційних ризиків у вищій освіті України. Асоціація юридичних клінік: вебсайт. URL: <https://legalclinics.in.ua/reyestr-koruptsiynyh-ryzykiv-u-vyshhij-osviti/> (дата звернення 06.04.2023).

¹¹ Вимагання/надання неправомірної вигоди в обмін на оцінки. НАЗК: вебсайт. URL: <https://antycorportal.nazk.gov.ua/risks/74/> (дата звернення 06.04.2023).

По-друге, зарахування на навчання в аспірантурі. Якщо вступ на навчання за першим та другим рівнями вищої освіти відбувається відповідно до прозорих процедур ЗНО, НМТ та ЄФВВ і застосування «внутрішнього» екзамену не є поширеним, то от вступ на навчання для здобуття третього рівня вищої освіти відбувається відповідно до внутрішніх процедур закладів вищої освіти. Такі умови неминуче зумовлюють можливість корупційного впливу на членів екзаменаційної комісії, керівника аспірантури чи інших посадових осіб. Більше того, в державі відсутній належний моніторинг таких процедур. На жаль в умовах пандемії, а потім воєнного стану вступ взагалі може відбуватися дистанційно, що дозволяє вдаватися до несамостійного виконання екзаменаційних завдань.

По-третє, проведення конкурсу на вакантні посади науково-педагогічних працівників, адміністративного персоналу. Відсутність чіткого жорсткого обмеження може зумовити можливість впливу працівниками закладу вищої освіти на членів конкурсної комісії. При цього вплив не обов'язково передбачає підкуп, адже це може просто прохання до колег. В Україні взагалі поширеним є явище династій в одному закладі вищої освіти. Саме тому, проведення конкурсу має бути чітко регламентоване та відбуватися відповідно до вимог чинного національного законодавства та внутрішніх локальних актів конкретного закладу вищої освіти. Зокрема, перевагу варто віддавати впровадженню політики нетерпимості до роботи близьких осіб.

По-четверте, залучення університету до організації місцевих заходів та активностей. Менеджмент університету, якщо його представники залучені до політичного процесу на рівні міста, області чи навіть національному рівні можуть зловживати та використовувати адміністративний вплив для залучення як здобувачів освіти, так і співробітників до політичних заходів. Крім того, подекуди менеджмент закладу вищої освіти може отримувати неправомірну вигоду для себе чи «благодійні внески» на користь закладу

вищої освіти за проведення політичних заходів у закладах вищої освіти, проте подібна «активність» є суворо забороненою законодавством. Крім того, зберігається і ризик політичного патронажу, можливість впливу на менеджмент закладу вищої освіти, безпосередні дії викладачів під час занять з приводу агітації за конкретні політичні сили.

Проаналізувавши основні прояви корупції та корупційні ризики, вважаємо за необхідне зосередити увагу на заходах нівелювання корупційних ризиків у сфері вищої освіти:

1) *прозорість і підзвітність*: підвищення прозорості в освітніх системах і притягнення окремих осіб до відповідальності за їхні дії може допомогти зменшити корупцію. Це може включати публікацію бюджетів і видатків, розкриття інформації про прийом на роботу, а також створення механізмів звітності та розслідування корупції;

2) *зміцнення законодавчої бази*: зміцнення правової бази та нормативних актів може допомогти стримати корупцію в освіті. Це може включати закони, які забороняють кумівство та інші форми корупції, а також застосовуються покарання для тих, хто їх порушує;

3) *посилення механізмів контролю*: створення незалежних механізмів контролю, таких як антикорупційні комісії чи омбудсмени, може допомогти виявити та запобігти корупції в освіті. Ці органи можуть розслідувати скарги, перевіряти навчальні заклади та давати рекомендації щодо підвищення прозорості та підзвітності;

4) *посилення професійних стандартів*: встановлення чітких професійних стандартів і етичних кодексів поведінки для науково-педагогічних працівників може допомогти зменшити можливості для корупції;

5) *посилення участі та залучення*: заохочення активної участі та залучення зацікавлених сторін може допомогти забезпечити підзвітність та прозорість навчальних закладів. На нашу думку, застосовуючи ці методи,

системи освіти можуть зменшити ризики корупції та сприяти справедливій та рівноправній системі освіти.

Висновки. Підсумовуючи, протидія корупції в освіті є важливою для забезпечення рівного доступу до освіти, підвищення якості освіти, зниження рівня бідності та сприяння соціальній стабільності. Для сприяння більш справедливому та рівноправному суспільству вкрай важливо визначити пріоритети зусиль щодо протидії корупції в системах освіти. Виявлення, оцінка та управління корупційними ризиками є важливим аспектом антикорупційних зусиль. Це може включати розробку політики та процедур для запобігання корупції, створення механізмів нагляду та внутрішнього контролю, сприяння прозорості та підзвітності, а також підвищення обізнаності та навчання зацікавлених сторін щодо ризиків та наслідків корупції.

Список використаних джерел

1. Ararat L. Osipian. Glossary of Higher Education Corruption with explanations. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED505088.pdf> (date of appeal: 06.04.2023).
2. Abramo G., D'Angelo C. A., Rosati F. Relatives in the same university faculty: nepotism or merit? *Scientometrics*. 2014. № 101(1). P. 737-749. DOI: 10.1007/s11192-014-1273.
3. Holden O. L., Norris M. E., Kuhlmeier, V. A. Academic Integrity in Online Assessment: A Research Review. *Front. Educ.* 2021. Vol. 6. URL: <https://doi.org/10.3389/feduc.2021.639814> (data of appeal: 06.04.2023).
4. Harshman E. Favoritism shown by teachers can lead to an imbalanced and divided classroom. *The Central Trend*. 2021. December 3. URL: <https://thecentraltrend.com/112658/opinion/favoritism-shown-by-teachers-can-lead-to-an-imbalanced-and-divided-classroom/> (data of appeal: 06.04.2023).
5. Методологія оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 02 груд. 2016 р. № 126. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z171816> (дата звернення: 05.04.2023).
6. Аналітичний звіт щодо корупційних ризиків у сферах надання адміністративних послуг та контрольнаглядової діяльності публічної адміністрації в Україні. *Міністерство юстиції України*: вебсайт. URL: <http://old.minjust.gov.ua/21894> (дата звернення 14.01.2017).

7. Дмитрієв Ю. Корупційні ризики у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави. *Вісник. Право знати все про податки і збори*. 10 квіт. 2015 р. № 14 (14). URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8207?issue=209> (дата звернення 06.04.2023).

8. Pinchuk V., Shaposhnykova I., Kuvakin S., Kozak K., Popova L., Lopashchuk I. Corruption Risks in the System of Providing Economic Security of the State. *JCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. VOL.22, No.1. P. 69–76.

9. Реєстр корупційних ризиків у вищій освіті України. Асоціація юридичних клінік: вебсайт. URL: <https://legalclinics.in.ua/reyestr-koruptsiynyh-ryzykiv-u-vyshhiy-osviti/> (дата звернення 06.04.2023).

10. Вимагання/надання неправомірної вигоди в обмін на оцінки. НАЗК: вебсайт. URL: <https://antycorportal.nazk.gov.ua/risks/74/> (дата звернення 06.04.2023).

REFERENCES

1. Ararat L. (2019) Osipian. Glossary of Higher Education Corruption with explanations. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED505088.pdf>.

2. Abramo, G., D'Angelo, C. A., Rosati, F. (2014). Relatives in the same university faculty: nepotism or merit? *Scientometrics*, № 101(1). P. 737–749. DOI: 10.1007/s11192-014-1273.

3. Holden, O.L., Norris, M.E., Kuhlmeier, V.A. (2021). Academic Integrity in Online Assessment: A Research Review. *Front. Edu.* Vol. 6. URL: <https://doi.org/10.3389/feduc.2021.639814>.

4. Harshman, E. (2021). Favoritism shown by teachers can lead to an imbalanced and divided classroom. *The Central Trend*. December 3. URL: <https://thecentraltrend.com/112658/opinion/favoritism-shown-by-teachers-can-lead-to-an-imbalanced-and-divided-classroom/>.

5. Metodolohiia otsiniuvannya koruptsiynykh ryzykiv u diialnosti orhaniv vlady: rishennia Natsionalnoho ahentstva z pytan zapobihannya koruptsii vid 02 hrud. 2016 r. № 126. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z171816> [in Ukrainian].

6. Analitychnyi zvit shchodo koruptsiynykh ryzykiv u sferakh nadання administratyvnykh posluh ta kontrolnonahliadovoi diialnosti publichnoi administratsii v Ukraini. Ministerstvo yustytzii Ukrainy: vebсайт. URL: <http://old.minjust.gov.ua/21894> [in Ukrainian].

7. Dmytriiev, Yu. (2015). Koruptsiini ryzyky u diialnosti osib, upovnovazhenykh na vykonannya funktsii derzhavy. *Visnyk. Pravo znaty vse pro podatky i zbory*. 10 kvit. 2015 r. № 14 (14). URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8207?issue=209> [in Ukrainian].

8. Pinchuk, V., Shaposhnykova, I., Kuvakin, S., Kozak, K., Popova, L., Lopashchuk, I. Corruption Risks in the System of Providing Economic Security of

the State. JCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, VOL. 22, No.1. P. 69–76.

9. Reiestr koruptsiinykh ryzykiv u vyshchii osviti Ukrainy. (2022). Asotsiatsiia yurydychnykh klinik: vebsait. URL: <https://legalclinics.in.ua/reiestr-koruptsiinykh-ryzykiv-u-vyshhij-osviti/> [in Ukrainian].

10. Vymahannia/nadannia nepravomirnoi vyhody v obmin na otsinky. (2022). NAZK: vebsait. URL: <https://antycorportal.nazk.gov.ua/risks/74/> [in Ukrainian].

Bondarenko O. S. Corruption risks in higher education: types, manifestations and prevention.

The article is devoted to an important and relevant topic – the criminological characteristics of the specifics of combating corruption risks in higher education. The author analyzes the role of corruption in the field of higher education. In particular, she notes that the financial consequences of corruption in the educational sphere are not as visible as, for example, corruption in the economic, political sphere or the sphere of public procurement. However, the fight against corruption in the educational sphere is an important task. It is emphasized that in conditions where the education system is corrupt, academic achievements become less important than "connections". This results in inequitable access to educational opportunities for applicants.

Specific acts of corruption that can occur at all levels of the educational system are studied. The definitions of the concept of "corruption risks" provided by state authorities and set forth in doctrinal sources are studied. Attention is focused on groups of corruption risks in the field of higher education, namely risks in the educational and scientific environment, risks in the administrative process and in the sphere of partnership. Measures for leveling corruption risks in the field of higher education are proposed. It is concluded that the fight against corruption in education is important for ensuring equal access to education, improving the quality of education, reducing poverty, and promoting social stability. Prioritizing anti-corruption efforts in education systems is critical to fostering a more just and equal society. Identifying, assessing, and managing corruption risks is an important aspect of anti-corruption efforts. This may include developing policies and procedures to prevent corruption, establishing oversight and internal control mechanisms, promoting transparency and accountability.

Key words: *corruption risks, education, higher education, countering corruption risks, academic integrity.*